

Nagy Imre és Kádár János arab szemmel

Jelen tanulmányban elsősorban arra koncentrálok, hogy bemutassam, miként látta, illetve láttatta az arab média (sajtó, tévécsatornák, honlapok) és a hivatalos politika (külügyminisztérium és az elnök) Nagy Imrét és Kádár Jánost, ezt a két különböző, több helyen érintkező életpályát magáénak tudó magyar személyiséget, illetve a rólu kialakult arab véleményeket osztom meg az olvasókkal. Nagy Imrével kapcsolatban nem térek ki családjára, gyermekkorára, tanulmányaira, hadifogságára, politikai pályafutására, szerepére a kommunista pártban, első és második kormányára, perére és kivégzésére. Kádár János esetében sem említem a majdnem mindenki által ismert pályafutását (fiatalkorát, ifjúkommunista időszakát, illegálitásban töltött idejét, az 1945–1956 közötti időszakot, az 1956–1988 közötti „Kádár-korszakot”), nem írok a magánéletéről, történelmi szerepéről, főbb kitüntetéséről, műveiről stb. Írásomban, kutatóként, a budapesti egyiptomi követség megőrzött jelentéseit, illetve a vonatkozó arab nyomtatott sajtót és internetes weboldalakat dolgoztam fel.

A következő sorok bizonyítják, hogy Nagy Imrét az arab média és a hivatalos körök hazafinak tartják, szimpátiát éreznek iránta, illetve nagyon sajnálták sorsa keserű alakulását, mindazt, ami végül vele történt. Kádár János esetében más a megítélés: a hivatalos körök hazaárulónak és aljas személynek látták. Az arab média viszont különféleképpen ítél róla: néha nagy államférfinak tüntetik fel, néha pedig sztálinistának, erőszakos embernek és Nagy Imre gyilkosának nevezik.

A két személyiségről megfogalmazott arab véleményeket elsősorban az 1956-os magyar forradalom eseményei határozták meg, melyekről az összes korabeli arab sajtóorgánium írt. Anisz Manszúr¹ néhány mondatban összefoglalta a magyar események lényegét: „Az 56-os budapesti forradalom továbbra is az első halálos csapásnak tekinthető, amely Oroszországot érte Európában. (...) Hiába értékelik le a kommunisták a magyar forradalmat, úgyis nyilvánvaló az a tény, hogy ez a forradalom kényszerítette Nyikita Hruscsovot csapatainak kivonására Magyar-

* A szerző az egyiptomi Academy of Scientific Research & Technology kutatója, jelenlegi kutatóhelye az Eötvös Loránd Tudományegyetem. A tanulmány a Tempus Közalapítvány támogatásával készült.

¹ Anisz Mohamed Manszúr (1924–2011): az egyik legismertebb egyiptomi és közel-keleti író, újságíró, filozófus, és asz-Szádát egyiptomi elnök barátja. 1947-ben diplomázott filozófia szakon a Kairói Egyetemen. Több mint 177 könyvet adott ki különböző témákban (utazás, filozófia, politika), melyek egy részét lefordították francia, holland és orosz nyelvre. Körülbelül 200 német, francia és angol novellát és 24 darabot fordított le arabra, valamint 15 vígjátékot és további 12 televíziós drámasorozatot is írt.

országról, és csak akkor tértek vissza brutális erővel, amikor kirobbant a hármass invázió, amely egészen elvonta a világ figyelmét.”²

Az arab lapok közül öt arab nyelvű újságot néztem át: az *al-Ahrám*, a *Youm7*, az *Al-Ittihad*, az *al-Quds al-Araby* és az *al-Eqtisadiyah* című napilapot, a *Szabáh al-Hajr* hetilapot és a *Rúza al-Júszuf* heti magazint, valamint a szaúdi tulajdonban lévő híres *al-Arabíja* televízió és a *Moqatil* arab enciklopédia hivatalos webhelyét. Azért választottam ezeket a lapokat és weboldalakat, mert mindegyik elsősorban politikai jellegű, nagy múlttal és nemzetközi hírnévvel rendelkező orgánus, mégis nagyon különbözőek. Az igazi oknyomozó újságírás és a tárgyyszerű politikai elemzés legjobb arab példái. A politikai lapok, magazinok említésekor az emberek többségének ezek a lapok jutnak az eszébe. Nagy célközönségnek szólnak, eltérő a tartalmuk és a megjelenésük gyakorisága, illetve ezek az újságok írtak a legtöbbet a két magyar személyiségről is.

A forrásokról

Az *al-Ahrám* a mindenkori kormánypárt szócsövének tekinthető, és szerkesztőségéhez több hetilap és havi magazin is tartozik. Az eredetileg hetilapként induló *al-Ahrámot* Bisára Tekla³ és Szelím Tekla⁴ alapította Alexandriában 1875 decemberében, az első szám 1876. augusztus 5-én jelent meg. Öt évvel később napilappá alakult át, majd 1900-ban a székhelyét áthelyezték Kairóba. A lap első főszerkesztője, Szelím Tekla tizenhét évig állt a lap élén, majd öccse vette át a helyét. Az *al-Ahrám* 130 éves története során számos nagy irodalmár és politikus publikált az újságban. Az *al-Ahrám* főszerkesztőségi posztját általában Egyiptom egyik legnevesebb újságírója nyeri el.⁵ 1928-tól az *al-Ahrám* már nemcsak Egyiptomban jelent meg, hanem a Közel-Keleten és Európában is. 1931-ben terjedelme tizenhat oldalra bővült, majd 1932. január 1-jétől kezdve fotókat is közölt a lap első és utolsó oldala. Az alapítás óta az *al-Ahrám*nak kiküldött tudósítói is voltak: elsősorban Libanonban, Szíriában és Irakban, majd később Európában is.⁶

A *Youm7* („hetedik nap”-ot jelent) egyiptomi magántulajdonban lévő arab nyelvű napilap. 2008 októberében jelent meg először, kezdetben hetilapként, majd

2 Álláspontok. In: *Al-Ahrám*, 2006. november 1. 18.

3 Bisára Tekla (1852–1901): az *al-Ahrám* újság egyik alapítója. Bejrútban tanult és körülbelül két évig tanított az Eintúra libanoni iskolában, majd 1875-ben Alexandriába költözött, és testvérel, Szelímmel együtt megalapította az *al-Ahrámot*.

4 Szelím Tekla (1849–1892): libanoni újságíró. Arab nyelv és irodalom szakos tanárként dolgozott libanoni iskolákban.

5 Halíl Mutrán, Fikri Abáza, Ihszán Abdel-Kuddúsz vagy Mohamed Hasszanajn Hejkel. A lapban mindig a legjobb újságírókat alkalmazzák, akik közül számosan jeles irodalmi tevékenységet is folytatnak, például Ahmed Lutfi asz-Szejjid, Taha Husszejn, Nagb Mahfúz (irodalmi Nobel-díjas) és Ahmed Savki, az arab költők vezéralakja. A lap főszerkesztőjét, illetve az igazgatótanács elnökét az egyiptomi Konzultatív Tanács (Medzslisz as-Súra, az egyiptomi törvényhozás felsőháza) és az Országos Sajtószolgálat Legfelsőbb Testülete (Al-Haja al-Vataníja lel-Sziháfa) nevezi ki.

6 Rizk, é. n. 109.; Kámil, é. n. 9. Magyarul lásd: Abdel-Ati, 2015. 9.

2011 májusa óta napilapként. Igen látogatott és nagy hatású weboldala is van. 2013. október 6-án elindította a *The Cairo Post* angol nevű hírportált.

Az *Al-Ittihad* az Egyesült Arab Emírátságok első arab nyelvű és a mai napig egyik legolvasottabb napilapja. 1969. október 20-án jelent meg az első száma. Kiadja az Abu Dhabi Media Company P.J.S.C. (ADM).

Az *al-Quds al-Araby* jelentése: az arab Jeruzsálem. Arab nyelvű független nyomtatott és internetes napilap. 1989 áprilisában alapították Londonban. Ez az egyik legelterjedtebb arab újság. Webhelyét naponta százezrek követik szerte a világon.

Az *al-Eqtisadiah* arab nyelvű szaúdi napilap, amelyet a Saudi Research and Publishing Company ad ki. 1962-ben látott napvilágot a lap első száma.

A *Szabáh al-Hajr* „jó reggelt”-et jelent. Egyiptomi hetilap, melyet a Rúza al-Júszuf Alapítvány adott ki. Az első főszerkesztője Ahmed Bahaa-ed-Dín⁷ volt, aki a legfiatalabb egyiptomi főszerkesztők közé tartozik, Musztafa⁸ és Ali Amín⁹ után.¹⁰ E hetilap első számát 1956. január 17-én adták ki híres szlogenjével, amit Ahmed Bahaa-ed-Dín talált ki: „A fiatal szíveknek és a felszabaduló elméknek.”

A *Rúza al-Júszuf* népszerű egyiptomi heti magazin. Rúza al-Júszuf¹¹ egyiptomi színésznő alapította, 1925. október 26-án jelent meg az első száma. A szerkesztőséget a színészfő fia, Ihszán Abdel-Kuddúz¹² író vezette. 1931-ig a művészeti jelleg dominált, aztán már politikával is foglalkozott. Mai napig létező magazin.¹³

A híres *al-Arabija* pánarab televízió szaúdi tulajdonban van, arab–angol–perzsa–urdu, négy nyelvű webhelyét naponta százezrek nézik. A televízió állandóan frissülő honlapján naprakész hírek és elemzések olvashatók.

7 Ahmed Bahaa-ed-Dín (1927–1996): egyiptomi újságíró. A *Szabáh al-Hajr* hetilap, az *al-Ahrám* napilap, illetve az *al-Arabi Kuvaiti* folyóirat főszerkesztője.

8 Musztafa Amín Júszuf (1914–1997): liberális, ismert és népszerű egyiptomi újságíró, író és regényíró. Politikát tanult az amerikai Georgetown Universityn. Több egyiptomi napilapnak és magazinnak dolgozott: *Rúza al-Júszuf*, *Ahír Szaa*, *Al-Hsznaín*.

9 Ali Amín Júszuf (1914–1976): ismert egyiptomi újságíró. A kairói amerikai egyetemen tanult, majd 1931–1936 között mérnöki tanulmányokat folytatott Angliában. 1941-ben az élelmiszerügyi miniszter irodavezetője, 1942-ben a közlekedési és pénzügyi miniszter irodavezetője. 1962-ben ő volt a *Dár al-Hilál* igazgatói tanácsának elnöke, 1964. április 18-tól az *Ahbár al-Júm* főszerkesztője.

10 Musztafa Amín és testvérét, Ali Amínt a modern arab újságírás atyáinak tartják. 1944-ben ők ketten alapították a mai napig működő és az arab világban széles terjesztésű *Ahbár al-Júm* napilapot. Nagypapjuk a híres egyiptomi vezető, Szaad Zaglúl pasa. Musztafa és Ali Amín erőfeszítéseinek köszönhetően először Egyiptomban ünnepelték az anyák napját az arab világban. Musztafa és Ali ismertette meg az ünnepet egy 1947-ben megjelent könyvében. Az anyákat 1956 óta ünneplik Egyiptomban, majd elterjedt a többi arab országban is.

11 Rúza al-Júszuf (1897–1958): híres színésznő és újságíró. Török eredetű családból származik, Libanonban született. Eredeti neve: Fátima.

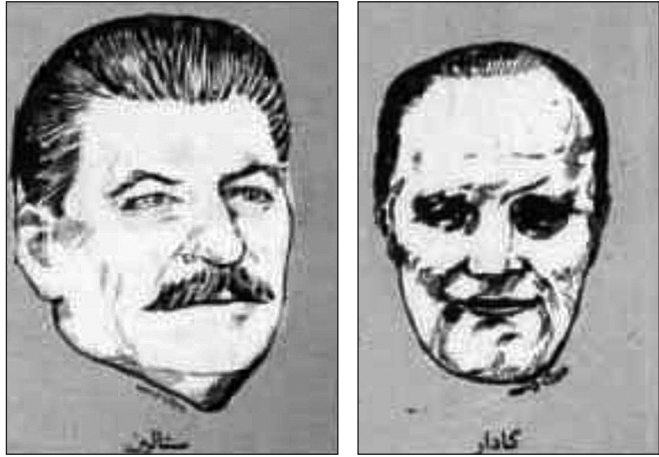
12 Ihszán Abdel-Kuddúz (1919–1990): híres arab és nemzetközileg elismert újságíró és regényíró. Több művét lefordították idegen nyelvre. Apja: Mohamed Abdel-Kuddúz egyiptomi színész és dramaturg.

13 Goldschmidt–Johnston, 2003. 342. Magyarul lásd: Abdel-Ati, 2015. 10.

Nagy Imre az arab médiában

Nagy Imre az 1956-os forradalmat megelőző és követő időszakban

A *Rúza al-Júszuf* egyiptomi hetilap 1989. október 23-i számában, az 1956-os magyar forradalomra megemlékezve, úgy látja, hogy Sztálin halála után (1953. március 5.) Rákosi Mátyás pozíciója hirtelen meggyengült, és később meg is bukott. Helyére a politikailag mérsékelt Nagy Imre került miniszterelnökként,¹⁴ amit az uralkodó párt és a politikai élet főszereplői elleneztek. 1955-ben Rákosi – visszaélve az addig élvezett pártbeli hatalmával és felhasználva taktikai képességeit – lemondásra kényszerítette Nagy Imrét, akinek a helyére Rákosi egyik bizalmi embere, Hegedüs András¹⁵ került. Ez alatt fokozódott az ellentét a sztálinista Rákosi és a reformista Nagy Imre között, ami nagy létszámú tüntetésekhez vezetett, és polgárháborút eredményezhetett volna, különösen azt követően, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa¹⁶ bírálta Sztálin tetteit és politikáját, valamint leleplezte a bűneit is.¹⁷

Sztálin és Kádár. *Rúza al-Júszuf*, 1989. október 23.

1956. október 24-én ismét a mérsékelt Nagy Imre lett a kormányfő,¹⁸ aki a szovjet erők kivonulását kérte. Öt napig Magyarország, Nagy Imre erőfeszítéseinek köszönhetően, igazi szabadságot, szabad véleményalkotást és sajtószabadságot élvezett, ám amikor deklarálta Magyarországnak a Varsói Szerződésből való kilépését, a szovjet erők visszatértek, leverték a magyar forradalmat, és megbuktatták a Nagy Imre-kormányt.¹⁹

14 Nagy Imre első kormánya 1953. július 4-től 1955. április 18-ig volt hatalmon.

15 Hegedüs András (1922–1999): magyar szociológus és politikus, 1955. április 18. és 1956. október 24. között Magyarország miniszterelnöke.

16 A kongresszus (1956. február 14–25.) fordulópontot hozott nemcsak a Szovjetunió Kommunista Pártjának, hanem a nemzetközi kommunista mozgalom egész politikájában is.

17 Magyarországon – heves bosszú a kommunisták és szocialisták között. In: *Rúza al-Júszuf*, 1989. október 23. 22–23.

18 Nagy Imre második (koalíciós) kormánya 1956. október 24. és 1956. november 3. között volt hivatalban.

19 Az arab tavaszt elemző cikk a kudarcra végződő forradalmak között felsorolja az 1956-os magyarországi forradalmat is. Lásd: Marokkói mélység. In: *Al-Emaq Al-Maghribi*, 2017. január 25. في اهل اع فدرت .. تاروث (al3omk.com) (letöltés: 2020. szeptember 5.).

Az *al-Ahrám*, a legnagyobb és legolvasottabb egyiptomi és arab napilap 1956. október 24-i számában támogatta Nagy Imrét, hangoztatva, hogy komoly függetlenségi mozgalom van Magyarországon. A magyar nép és vele együtt a kommunista párt egyik létfontosságú követelése Nagy Imrének a kormányba való visszatérése.²⁰

1985. szeptember 9-i számában a *Rúza al-Júsuf* továbbra is úgy véli, hogy Nagy Imre három súlyos történelmi hibát követett el: kinyilvánította Magyarország semlegességét, deklarálta a Varsói Szerződésből való kilépést, és követelte az ENSZ-erők beavatkozását Magyarország ügyébe. Mindhárom lépés felgyorsította az erőszakos és véres szovjet beavatkozást, és ezzel együtt a magyar politikus bukását, végül tragikus sorsát.²¹ Ezt az álláspontot megerősíti az *al-Quds al-Araby* arab napilapnak írt, 2017. február 8-án megjelent cikkében Dr. Basír Múza Náfe politikai elemző,²² aki szintén azt hangoztatja, hogy a Magyarország semlegességére való törekvése, illetve a tervezett kilépés a Varsói Szerződésből előidézte a gyors szovjet katonai beavatkozást, az 1956-os forradalom erőszakos leverését, valamint Nagy Imre és társai bíróság elé állítását és kivégzését.²³

Az *Al-Ittihad*, az Egyesült Arab Emírátságokban megjelenő napilap egyik internetes cikkében azt olvashatjuk, hogy „mint korábban Németországban, annak leverése és az utána következő elnyomás volt a magyar forradalom sorsa, a reformista kommunista vezetőt, Nagy Imrét, a szabadság és a magyar nemzet mártírját pedig kivégezték”.²⁴

Nagy Imre kivégzése

Mohamed Údah (1920–2006) ismert egyiptomi író és újságíró – akit az arab kultúra Gandhijának neveznek, valamint ő az egyetlen egyiptomi értelmiségi, akit Fárúk király,²⁵ Abden-Násszer²⁶ és Szádát²⁷ is börtönbe zárt, mert mindvégig védte az elveit és meggyőződését – fontos történelmi eseményeknek volt tanúja a több mint

20 A magyar függetlenségi mozgalom tevékenysége. In: *Al-Ahrám*, 1956. október 24. 2.

21 Magyarország, költők és színészek által vezetett nép. In: *Rúza al-Júsuf*, 1985. szeptember 9. 38–39.

22 Basír Múza Náfe (1957–): palesztin író, újságíró, politikai elemző és történész, Két PhD-fokozatot szerzett (King’s College, University of London, 1987, és University of Reading, 1996). Iszlám történelmet tanított a University of Londonhoz tartozó Birkbeck College-ban, a Muslim College-ban és a Markefield High Schoolban. Legismertebb és legsikeresebb könyve: Nafí, 1998.

23 Basír Múza Náfe: Nincs más választás, mint folytatni ezt a csatát. In: *Al-Quds al-Araby*, 2017. február 8. [بيرحل اسدقلال اةك رعمال هذه اةل صاوم ال ارايخ ةم ث سلى](http://alquds.co.uk) (alquds.co.uk) (letöltés: 2020. szeptember 8.).

24 Házim Szágija [Hazem Saghieh]: Magyarország forradalmának 60. évfordulóján. In: *Al-Ittihad*, 2016. november 4. [داحت ال اة في حص - نة سلا اهاركذ في رعمال ةروث](http://alittihad.ae) (alittihad.ae) (letöltés: 2020. szeptember 6.).

25 Fárúk (1920–1965): trónörökös, majd egyiptomi király (1936–1952).

26 Gamál abden-Násszer (1918–1970): a Bakusz alexandriai kerületben született. Az egyik legismertebb és legkarizmatikusabb arab politikus, Egyiptom második köztársasági elnöke. 1937-ben jelentkezett a Katonai Akadémiára, tanulmányai végén tisztté avatták. Szolgált Egyiptomban, Szudánban és Palesztinában. A Szabad Tisztek Mozgalmának főalakja. Miniszterelnök-helyettes 1953-ban, majd 1953–1954-ben miniszterelnök, 1954-től 1970. szeptember 28-ig köztársasági elnök. Az arab nacionalizmus egyik prominens képviselője az 1950–1960-as években, az el nem kötelezettek mozgalmának egyik fő szervezője.

27 Mohamed Anvar asz-Szádát (1918–1981): Egyiptom harmadik elnöke (1970–1981). Oszlopos tagja volt a Szabad Tisztek Mozgalmának, amely az 1952-es forradalomban megbuktatta Fárúk egyiptomi királyt.

60 éves munkássága alatt. Az egyiptomi újságíró írta a legnagyobb hatású és egyben a legszomorúbb Nagy Imréről szóló arab cikket. A *Szabáh al-Hajr* 1958. július 3-i számában jelent meg *Jogtalanul meggyilkoltátok őt!* címmel.²⁸ A következőket írja: „Nem emelhetjük fel a fejünket, mint szabad, haladó arab értelmiség, ha nem tiltakozunk Nagy Imre kivégzése ellen. Ahogy határozottan elítéltük a Rosenberg házaspár, Julius és Ethel Rosenberg²⁹ kivégzését, ugyanolyan határozottan el kell ítélnünk Nagy Imre kivégzését is, mivel ők mindhárman a mccarthyizmus³⁰ áldozatai. (...) Nincs olyan becsületes ember, legyen az baloldali vagy jobboldali, aki ne reszketett volna e döntés meghozatala, illetve végrehajtása miatt, mert már egyáltalán nem arról van szó, hogy mit követett el Nagy Imre. (...) Ha Nagy Imre áruló, aki megérdemli a kivégzést, akkor miért nem állították nyilvános bíróság elé egy budapesti téren, hogy a világ újságírói tanúi lehessenek a pernek, a magyar tragédia titkait felderíthessék, és a magyar kormányt és szocialista rendszert övező összes vádat és hazugságot megcáfolják? (...) Amikor Nagy Imre a jugoszláv nagykövetséghez fordult, majd az orosz hadsereg letartóztatta, azt mondtuk, hogy ez *forradalmi szükségszerűség*. Amikor Romániába szállították, és letartóztatva maradt ott, arra is azt mondtuk, hogy ez *forradalmi szükségszerűség*. De Nagy Imrét két év után kivégezték, titokban, igazságtalanul. Árulással vádolták, miközben Rákosi és bandája szabadon szórakoztak – ez nem más, mint forradalmi bűn, sőt közönséges és szörnyű bűncselekmény. Tudjuk, hogy a második és a harmadik vonalbeli baloldaliak ezrei mindenre találnak magyarázatot, és bárkit megrágalmaznak. (...) Nem akarunk könyveket ontani, ahogy az imperialista táborban krokodilkönnyeket ontanak Nagy Imréért, mert tudjuk, hogy ők kihasználják Nagy Imre tragédiáját.”³¹ (A függelékben teljes terjedelemben közlöm a *Szabáh al-Hajr* cikkét arabról magyarra fordítva.)

2016. november 5-én Házim Szágija³² libanoni író a szaúdi *al-Arabija* televízióknak azt mondta: „Mivel a sztálinizmus hatásai szűkeek, korlátozottak és visszafordíthatók voltak, ebből következett, hogy egy humanista és reformista kommunista vezetőre támaszkodni egyfajta illúzió. Így, véresen és tragikusan végződött a magyar Nagy Imre története.”³³

2019. augusztus 8-án az *al-Eqtisadiah* szaúdi napilapban az a vélemény jelent meg, hogy Nagy Imre, akit kivégeztek és *tömegsírba* (jelöletlen sírba) temettek, a Varsói Szerződésből való kilépésről hozott döntése miatt Magyarország újkori

28 Nagy Imre tragikus sorsára utal a cím.

29 A Rosenberg házaspárt, Julius Rosenberget (1918–1953) és Ethel Rosenberget (1915–1953) azzal vádolták meg, hogy a hidegháború idején atomtitkokat adtak át a szovjeteknek. Bűnösségüket közvetlen bizonyítékok híján nem lehetett egyértelműen megállapítani, de végül halálra ítélték és kivégezték őket. Az 1995-ben nyilvánosságra került információk szerint Julius Rosenberg valóban szovjet kém volt, de a felesége nem.

30 A fogalom Joseph Raymond McCarthy amerikai szenátor nevéhez fűződik. Az 1950-es évek elején az USA-ban „boszorkányüldözést” indított a kommunista, illetve kommunistának tűnő személyek ellen, és ellenségé nyilvánította őket. Akinél a legkisebb gyanú is felmerült, azok ellen igen kemény szankciókkal lépett fel.

31 Jogtalanul meggyilkoltátok őt! In: *Szabáh al-Hajr*, 1958. július 3.

32 Házim Szágija (1951–): libanoni újságíró, kritikus és politikai elemző, az *al-Haját* című londoni újság egyik főszerkesztője. Az egyik leghíresebb és legvitatottabb arab írónak tekinthető.

33 Házim Szágija: Magyarország forradalmának 60. évfordulóján. In: *Al-Arabija*, 2016. november 5. قروتة نتي س ل ا ا ا ا ا ا ا ا ا ا (alarabiya.net) (letöltés: 2020. szeptember 6.).

történelmének egyik legfontosabb alakja. 1989-ben az újratemetése Budapesten fontos esemény volt, és jelentős szerepet játszott a kommunizmus összeomlásában Magyarországon és a keleti blokkban.³⁴ A lap hozzáteszi, hogy Nagy Imre újratemetése másnapján a magyar forradalomra és kiemelkedő személyiségeire való emlékezés céljából létrehozták az 1956-os intézetet.³⁵

Nagy Imre a hivatalos arab nézőpontból

A hivatalos arab körök és források nagyon keveset írtak Nagy Imréről, valószínűleg a korai halála miatt. A személyéről készült hivatalos egyiptomi összefoglaló állásponton kívül más arab nyelvű állami nyilatkozatot vagy jelentést nem találtam. Abdel-Hamíd Náfe Záde,³⁶ a budapesti egyiptomi nagykövetség³⁷ meghatalmazott minisztere³⁸ az egyiptomi külügyminisztériumnak küldött titkos és szigorúan titkos jelentéseiben szabadon kifejezte véleményét, és hasonló álláspontot képviseltek az egyéb hivatalos körök is. Náfe Záde szerint Nagy Imre hazafias politikus volt, aki a hazáját akarta szolgálni. Tito elveinek egyik híve, aki elszántan küzdött a reakciós erők ellen, de erőfeszítései nem jártak sikerrel. Azt írta Náfe Záde: „Október 23-án este a politikusok kénytelenek voltak manőverbe kezdeni: kinevezték Nagy Imrét miniszterelnöknek, vele együtt Hegedüst, a korábbi miniszterelnököt és Gerőt³⁹ miniszterelnök-helyettesnek. A nép nem volt elégedett ezzel, és követelte [Gerő] Ernő lemondását, és követelte Nagy Imrétől, hogy alakítson új kormányt. (...) Zavarodottsággal, illetve aggodalommal fogadta a nép Nagy Imre miniszterelnöki kinevezését, ugyanis akkor nevezték ki, amikor [a kormány] a szovjet hadsereg beavatkozását kérte. (...) Nagy kategorikusan tagadta, hogy ő lenne az, aki segítséget kért az orosz hadseregtől. Sőt azzal vádolta Hegedüst és Gerőt, hogy ők ketten hívták segítségül ezt a hadsereget, hogy elfojtsák a forradalmat.”⁴⁰

34 *Al-Eqtisadiyah*, 2019. augusztus 8. https://www.aleqt.com/2019/08/08/article_1653386.html (letöltés: 2020. szeptember 8.).

35 Az intézet egyidős a magyar demokráciával. 1989. június 17-én alapították. Célja a „hazai és nemzetközi jelenkortörténet, ezen belül kiemelten az 1956-os forradalom és szabadságharc történetének kutatása, valamint a kutatás eredményeinek bemutatása”. *Az 1956-os intézet története*. http://www.rev.hu/hu/az_intezet_tortenete (letöltés: 2020. szeptember 10.).

36 Abdel-Hamíd Náfe Záde 1957. április 19-én adta át a megbízólevelét. Az egyiptomi–magyar diplomáciai kapcsolatok nagykövetségi szintre való emelését követően, 1957. augusztus 6-tól rendkívüli és meghatalmazott nagykövetként akkreditálták.

37 1938-ban akkreditálta Egyiptom az első követét Budapestre. 1938. október 14-én az *al-Ahrám* egyiptomi napilap jelentette, hogy „Mourad Sid Ahmed pasa egyiptomi meghatalmazott miniszter átadta a megbízólevelét Horthy Miklós magyar kormányzónak”. Bővebben: Abdel-Ati, 2011. 5–14.

38 A beosztott egyiptomi diplomaták rangsora a következő: nagykövet, követ, meghatalmazott miniszter, követségi tanácsos, követségi első titkár, követségi másodtitkár, követségi harmadtitkár, követségi attasé.

39 Gerő Ernő (1898–1980): magyar kommunista, a Magyar Dolgozók Pártja (MDP) Központi Vezetőségének tagja, a gazdasági bizottság elnöke, 1956 júliusától az MDP első titkára volt.

40 EOL, Külügyminisztérium iratai; EAK Követsége (Budapest); tárcaszám: 114 (5. rész), dossziészám: 1/7/220, kód: 78/046815. Kelt: 1956. november 2. Téma: A magyar forradalom. A jelentést kiadta: Sáringer–Abdel-Ati, 2016. 320–331.

Kádár János az arab médiában

Az interneten, illetve a nyomtatott sajtóban eltérő véleményeket találunk Kádár Jánosról: „Nagy államférfinak és politikusnak nevezik. Uralma alatt Magyarország gazdasági jólétet ért el. Más források sztálinistaként írják le, aki a szovjet erők szuronyainak árnyékában jutott hatalomra, a Kreml által védett személyiség, és Nagy Imre kivégzésének szervezője.”⁴¹

1988. október 17-én a *Rúza al-Júszuf* magazin kritikus és egyben ironikus álláspontot foglalt el Kádárral kapcsolatban. Közzétett cikke szerint Kádár Jánost elmozdították az uralkodó párt főtitkári posztjáról, de hogy a kedvére tegyenek, létrehozták az úgynevezett pártelnöki posztot, hogy ne maradjon tisztség nélkül. Harminckét évig⁴² ő volt a Magyar Szocialista Munkáspárt első számú vezetője. Egyik szocialista országban sem maradt hatalmon senki ennyi ideig. Kádár a hivatali ideje után is tárgyalt és konzultált külföldi vezetőkkel, helyi politikusokkal és illetékesekkel, annak érdekében, hogy „megszerzett tudását és tapasztalatát átadja a fiatalabb korosztály számára”.⁴³ Egy évvel később, 1989. október 23-án ugyanez a lap azt írja, hogy 1955 novemberétől 1988 májusáig Kádár János a magyar politikai élet főalakja és leginkább meghatározó személyisége volt.⁴⁴ A *Moqatil* arab enciklopédia hivatalos webhelyén szó esik az 1968-ban bevezetett és „a gazdasági szabadságot célzó kádári gulyáskommunizmusról” is.⁴⁵

2019. október 23-án, a magyar forradalom évfordulója alkalmából a másféle, realista álláspontot képviselő *Youm7* egyiptomi napilap a hivatalos honlapján a következőket közli. A Szovjetunió-ellenes forradalom 1956. október 23. és november 4. között zajlott. A forradalmi eseményeket követően 1988-ig Kádár János vezette az országot. Kezdetben személyesen felügyelte az elnyomást, de az 1960-as évek elejétől óvatos reformista irányzatot választott, és az 1980-as évek közepéig Magyarország sokszínű gazdasági reformba kezdett és bizonyos mértékű kulturális szabadságot kapott, főleg a többi kommunista országhoz képest. Egy 2007-es magyarországi felmérés során Kádár Jánost – Széchenyi István és Kossuth Lajos után – a harmadik legnépszerűbb magyar politikusnak szavazták meg, aki a magyarországi problémákat és válságokat hatékonyan meg tudta oldani.⁴⁶

41 Kádár János. Egy magyar politikus életrajza. راداك سوناج. اي راغنه سي اسي قريسي. (volgaprojects.net) (letöltés: 2020. szeptember 5.).

42 Hivatali idő: 1956. október 30. – 1988. május 22.

43 Magyarország, a zene és a vitás kérdések országa. In: *Rúza al-Júszuf*, 1988. október 17. 38–39.

44 Magyarországon – heves bosszú a kommunisták és szocialisták között. In: *Rúza al-Júszuf*, 1989. október 23. 22–23.

45 Magyarország. http://www.moqatil.com/openshare/Behoth/Dwal-Modn1/Hungary/Sec01.doc_cvt.htm (letöltés: 2020. szeptember 8.).

46 A magyar forradalom évfordulóján. Kádár János – az ellentmondásos vezető. In: *Youm7*, 2019. október 23. عباس ال مولى - خيرات ال هفصنا لدجل رثى م عىز راداك شوناي ..رجملا ةروث ى ركذ ى ف. (youm7.com) (letöltés: 2020. szeptember 5.).

Kádár János a hivatalos arab körökben

Kádár János esetében is az arab világból csak egyiptomi álláspontokat találtam, talán azért, mert „Magyarországnak az elmúlt évszázadokban különleges érdeke nem fűződött az arab világhoz. Az érdeklődés csak a 19. század utolsó évtizedében nyilvánult meg, ekkor is elsősorban – szinte kizárólag – a térség meghatározó állama, Egyiptom iránt.”⁴⁷

Náfe Záde budapesti egyiptomi meghatalmazott miniszter 1956. november 22-i, szigorúan titkos jelentésében ezt írja: „A nemzeti forradalom kitörését megelőzően az emberek úgy tekintettek Kádárra, mint akit Rákosi üldözött és bebörtönzött, ezért rokonszenvet éreztek iránta és nagyra becsülték, mint ahogy mindazokat, akiket Rákosi üldözött. Örömmel fogadták a hírt, hogy nyáron a Munkáspárt⁴⁸ Központi Vezetősége és a Politikai Bizottsága tagjának⁴⁹ nevezték ki. Politikai beállítottsága, illetve a börtönbeli szenvedése miatt sokan reménykedtek abban, hogy kinevezik a párt főtitkárává Rákosi helyett. Kádár nem minősült értelmiséginek, mivel nem végzett felsőfokú tanulmányokat, de mechanikusként – a többiekhez hasonlóan – a Szovjet-Oroszország által kiválasztott csoporthoz csatlakozott. Ennek többsége zsidó volt, ellenben ő keresztény hitű. (...) Az viszont döbbenetes meglepetés volt mindenki számára, amikor november 4-én⁵⁰ reggel Kádár bejelentette, hogy új kormány alakult, hogy harcoljon az ellenforradalom ellen, arra utalva, hogy a kormány már november elsején megalakult. Kádár megkísérelte megindokolni ezt az intézkedést, illetve a szovjet katonai beavatkozást Magyarországon. Elismerte, hogy az ő kormánya volt az, amely kérte ezt a beavatkozást azért, hogy megakadályozza a rendszer felbomlását; legyőzze az ellenforradalmárokat, a fasisztákat és a kapitalistákat; megvédje a forradalom eddig elért pozitív eredményeit; és védelmet biztosítson az egész magyar nép számára. Kádár mindent megtett annak érdekében, hogy visszaállítsa a munkások korábbi, a forradalom előtti viszonyulását a kommunista tulajdonságok iránt. De csak áthatolhatatlan fal volt a gyűlöletből mindannyiuk [a magyar munkások] és az oroszok között, és őt különösen gyűlölték, ugyanis Kádár csak a szovjet ágyúk és tankok védelme alatt tudta megalakítani a kormányát. Neki, illetve minisztereinek egyedül csak Moszkva volt a támogatója, és az a magyar kommunista klikk, amely részabadtította a magyar népre azt az önkényuralmi rendszert, amely mindezt a gyalázatosságot és rombolást véghezvitte, miközben ők kiváltságos helyzetben, bőségben éltek. A munkások közölték Kádárral a követeléseiket, melyek nem tértek el a többi népréteg nemzeti követeléseitől, hozzátevé a saját egyéni követeléseiket. A munkások, mint említettük, a sztrájkot használták fegyverként, majd a passzív ellenállás módszerét. Elmentek tehát a munkahelyekre, de nem termeltek. A munkásoknak erősödött a Kádár

47 J. Nagy, 2006. 7.

48 Pontosán: Magyar Dolgozók Pártja.

49 Kádár János 1956 júliusában tagja lett az MDP Központi Vezetőségének, a Politikai Bizottságának és a Központi Vezetőség Titkárságának.

50 1956. november 4-én bejelentették, hogy Szolnokon új „Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány” alakult, élén Kádár Jánossal.

íránti ellenszenvük, aki sokszor félrevezette őket, ő ugyanis nem ura tetteinek, kívülről irányítják, és nincs választása. A magyar hazafiak hazaárulónak tartották, és egyre jobban gyűlöltek és kételkedtek szavában Nagy Imre helyzetével kapcsolatban, miután ígéretet tett arra, hogy szabadlábon hagyja őt és társait. (...) Az előbbieket alapján nyilvánvaló, hogy Moszkva erőltette rá Magyarországra a Kádár-kormányt, amelyet a zsidó Münnich belügyi és honvédelmi miniszter támogatott. A Kádár-kormány egy megbízható fegyveres erő létrehozására törekedett. Azt mondják, hogy egy fegyveres csapatot szerveztek a magyar hadseregből és Nemzeti Gárdát alakítottak, mint ahogy politikai rendőrséget is létrehoztak az egykori politikai rendőrség mintájára (miután megszüntették a korábbi politikai rendőrséget).⁵¹ Hozzáteszi az egyiptomi ügyvivő, hogy miután nyilvánosságra kerültek a Forradalmi Munkás–Paraszt Kormány (Kádár-kormány) által hozott szigorú döntések,⁵² „a magyar nép jelenleg borzasztóan gyűlöli Kádár kormányát, illetve hazaárulónak tekinti, mert behívta a szovjet katonai erőket; a magyarok hasonlóképpen utálják a szovjet hadsereget, de ennél még jobban gyűlölik Kádárt és kormányát, amely csak a szovjet ágyúkra és tankokra támaszkodhat”.⁵³ Záde 1957. január 5-i jelentésében azt hangoztatja, hogy Kádár a Kreml által védett személyiség: „Eltűntek az orosz tankok és katonák, csak pár tank maradt, ami őrzi a Parlament épületét, ahol Kádár lakik és dolgozik.”⁵⁴

Az 1950-es évek végén Násszer egyiptomi elnök Afíf al-Barzit (1914–1994), az erőskezü szír vezérkari főnököt a szovjetek támogatásával hatalomra jutott Kádár Jánoshoz hasonlította, mert ő is az oroszokkal akart szövetkezni és hatalomra jutni, miközben nyomást gyakorolnak az akkoriban hivatalban lévő kormányra.⁵⁵

Végezetül bátran elmondható, hogy a feldolgozott anyag alapján világosan kirajzolódott, milyen a két magyar személyiség megítélése az arabok szemszögéből. Nagy Imre esetében nem tapasztalunk eltérést az arab média és a hivatalos körök által megfogalmazott megítélések és vélemények között: mindkettő hazafinak látja, és mindkettő szimpátiát érez iránta, illetve nagyon méltánytalannak tartja a vele szemben hozott halálos ítéletet, a kivégzését és a megalázó eltemetését.

51 EOL, Külügyminisztérium iratai. EAK Követsége (Budapest); tárcaszám: 114 (5. rész), dossziészám: 1/7/220, kód: 78/046815. Kelt: 1956. december 13. Téma: a forradalom Magyarországon és a szovjet beavatkozás. Lásd: Sáringer–Abdel-Ati, 2016. 417–431.

52 1. A minisztériumoknak, a hivataloknak és a köztisztviselőknek azonnal újra fel kell venni a munkát. 2. Azoknak az intézményeknek és szervezeteknek (gyárak, üzletek), amelyek a közellátás (élelmiszerek) terén működnek, azonnal újra fel kell venni a munkát. 3. A forradalmi bizottságoknak el kell bocsátaniuk minden ellenforradalmi elemet, és csak a tanácsadás jogát tarthatják meg. 4. A katonai forradalmi bizottságokat megszüntetik, a magyar haderőknek laktanyáikban kell maradniuk, és azoknak a magyar katonáknak, akik elhagyták a katonai egységeiket, otthon kell maradniuk. 5. A szovjet katonai parancsnokság utasítása értelmében a polgári lakosság reggel 7-től este 7-ig járhat az utcákon.

53 EOL, Külügyminisztérium iratai. EAK Követsége (Budapest); tárcaszám: 114 (5. rész), dossziészám: 1/7/220, kód: 78/046815. Kelt: 1956. november 15. Téma: a forradalom Magyarországon és a szovjet beavatkozás. Lásd: Sáringer–Abdel-Ati, 2016. 438–442.

54 EOL, Külügyminisztérium iratai. EAK Követsége (Budapest); tárcaszám: 114 (5. rész), dossziészám: 2/81/712, kód: 78/046816. Kelt: 1957. január 5. Téma: Magyarország az 1957-es év elején. Lásd: Sáringer–Abdel-Ati, 2016. 355–366.

55 Szálih, 2015. 141.

A kutatás során kiderült, hogy a hivatalos arab körök és források nagyon keveset írtak Nagy Imréről, talán a korai halála miatt. Ellenben a sajtó és a média sokat foglalkozott vele, és az érdeklődés a mai napig is tart. Kádár Jánost illetően más a helyzet: a hivatalos körök hazaárulónak és olyan személynek látják, aki a szovjetek szuronyainak segítségével került hatalomra. (De csak a titkos és szigorúan titkos jelentések szerint; a nyilvánosság előtt igen jó volt a kapcsolat Kádár és az arab vezetők között.) Az arab sajtóforrások és internetes honlapok különféleképpen beszélnek róla: néha nagy államférfinak és politikusnak mutatják, akinek hivatali ideje alatt Magyarország gazdasági jólétben élt; néha viszont sztálinistának, erőszakos embernek és Nagy Imre gyilkosának nevezik. Két pontban van egyetértés a hivatalos és a médiaforrások között Kádár János megítélésében: az oroszok segítségével és védelmével érte el a kormányfői posztot, illetve az 1956–1988 közötti időszakban ő volt a magyar élet és politika legfontosabb alakja.

Függelék

Jogtalanul meggyilkoltatok őt!⁵⁶

Nem emelhetjük fel a fejünket, mint szabad, haladó arab értelmiség, ha nem tiltakozunk Nagy Imre kivégzése ellen.

Ahogy határozottan elítéltük a Rosenberg házaspár, Julius és Ethel Rosenberg kivégzését, ugyanolyan határozottan el kell ítélnünk Nagy Imre kivégzését is, mivel ők mindhárman a mccarthyizmus áldozatai. Akár a nyugati, akár a keleti blokkban éltek, a kettő közötti hidegháború az oka a haláluknak.

Nincs olyan becsületes ember, legyen az baloldali vagy jobboldali, aki nem reszketett volna e döntés meghozatala, illetve végrehajtása miatt, mert már egyáltalán nem arról van szó, hogy mit követett el Nagy Imre.

Az utolsó pillanatig a *képtelenség* és a *gyengeség*, és *egyáltalán nem az árulás* kifejezéseket használták vele kapcsolatban. Itt azonban a szocialista, illetve a humanitárius legitimációról van szó:

- Milyen törvény szerint ítékeztek Nagy Imre fölött?
- Mi volt a vád Nagy Imre ellen?
- Milyen bíró elé állították Nagy Imrét?
- Kik tanúskodtak ellene?
- Kik tanúskodtak mellette?
- Ki az az államügyész, aki bizonyította a vádat vele szemben?
- Milyen ügyvédek védtek Nagy Imrét?

Ha Nagy Imre áruló, aki megérdemli a kivégzést, akkor miért nem állították nyilvános bíróság elé egy budapesti téren, hogy a világ újságírói tanúi lehessenek a pernek, a magyar tragédia titkait felderíthessék, és a magyar kormányt és szocialista rendszert övező összes vádat és hazugságot megcáfolják?

56 Jogtalanul meggyilkoltatok őt! In: *Szabáh al-Hajr*, 1958. július 3.

Vagy nem ezek a *szocialista legitimáció* alapelvei, amelyről azt állítják, hogy nem csupán külsőség, mint a *burzsoá legitimáció*?

Vagy nem ezek azok az alapelvek, amelyek miatt kivégezték Lavrentyij Pavlovics Beriját és számtalan tanítványát? Nem ezek a legértékesebb alapelvek, melyek elfogadására nagyon büszke volt az Orosz Kommunista Párt⁵⁷ a XX. kongresszusán?

Nem ezeket az alapelveket sértették meg, amikor Rajiçot⁵⁸ bíróság elé állították, és nem ez volt a magyar forradalom egyik oka?

Mindannyian együttérzésünket fejeztük ki a magyar forradalom iránt, és teljes meggyőződéssel úgy gondoljuk, hogy az imperialisták felelőssége nagyobb a vérontásban, mint a Magyar Kommunista Pártnak,⁵⁹ melynek vezetői és a nép között megszakadt a kapcsolat. A Rákosi Mátyás és Gerő Ernő által vezetett Magyar Kommunista Párt vezetősége nem vette figyelembe a munkásosztály, a parasztok és az értelmiség érzéseit, valamint a törvény szentségét súlyosan megsértette.

Rajiçot ártatlanul ítélték el, csakúgy, mint a párt más becsületes tagjait és állami dolgozókat. Gazdasági téren sok hibát követtek el, amelyek megterhelték Magyarországot, ahogy maguk az orosz kommentátorok elmondták. Meggyőződünk arról, hogy a reakciós elemek és a papok felelőssége nagyobb volt, mint a sztálinista politikáé, amely a Szovjetunió tapasztalatainak mechanikus alkalmazásáért és az ország számára jelentős károkért felelős. A kormány és a Magyar Kommunista Párt nem vette figyelembe a magyar nemzeti sajátosságokat. Például a magyar hadsereg nem használt a szovjet hadseregéhez hasonló egyenruhát, és a magyar katonáknak nem kellett a fejüket úgy leborotválni, ahogy a szovjet hadsereg katonáinak. Hiszen mindez ellenkezik a magyar nép nemzeti hagyományaival és szokásaival. Nem is az 5-ös osztályzat volt a legmagasabb érdemjegy, mint a szovjet iskolákban, Magyarországon az 1-es osztályzat volt a legjobb.

A magyar főváros utcáit sem kellett a szovjet vezetőkről elnevezni. Mind ezeknek nem volt semmi haszna, sőt ártottak is. Ráadásul a párt és a kormány vezetői hiába próbálták intézkedéseikkel felszámolni a Sztálin-kultusz okozta hiányosságokat, a XX. kongresszus után hozott intézkedések lassúak és zavarosak voltak, valamint nem vették figyelembe a tömegek sürgős követeléseit sem, ahogy arról az orosz kommentátorok is beszámoltak.

Amikor Nagy Imre a jugoszláv nagykövetséghez fordult, majd az orosz hadsereg letartóztatta, azt mondtuk, hogy ez *forradalmi szükségszerűség*.

Amikor Romániába szállították, és letartóztatva maradt ott, arra is azt mondtuk, hogy ez *forradalmi szükségszerűség*.

De Nagy Imrét két év után kivégezték, titokban, igazságtalanul.

Árulással vádolták, miközben Rákosi és bandája szabadon szórakoztak – ez nem más, mint forradalmi bűn, sőt közönséges és szörnyű bűncselekmény.

57 Így szerepel az eredeti arab szövegben. A Szovjetunió Kommunista Pártjáról van szó.

58 Így szerepel az eredeti arab szövegben. Rajk Lászlóról van szó.

59 Így szerepel az eredeti arab szövegben. A Magyar Dolgozók Pártjáról van szó.

Nagy Imre. Szabáh al-Hajr,
1958. július 3.

Tudjuk, hogy a második és a harmadik vonalbeli baloldaliak ezrei mindenre találnak magyarázatot, és bárkit megrágalmaznak.

De ezek, mint mindig, a szocializmus legnagyobb katasztrófái voltak...

Ha a szocialista világ olyan bátor és becsületes embereket találna, akik mindig kiállnak, ha kell, felemelik hangjukat, tiltakoznak és küzdenek, még ha ennek ára a halál is, nagyobb léptekkel haladt volna előre a szocializmus, és megváltozott volna az egész világ sorsa.

Ezért nekünk beszélnünk kell. Mi, az arab szociáldemokraták, akik nem értünk egyet velük, de nem tartjuk ellenségnek sem őket; akik a legőszintébb szeretettel és tisztelettel viseltetünk a szocialista tábor iránt, amelyről azt hisszük, hogy minden hiányossága ellenére egy jó erő a gonosz világban.

Szeretnénk, ha nemcsak utilitárius vagy formális kapcsolatok, hanem együttműködés, test-

vériség, tapasztalatok, elméleti és gyakorlati interakciók épülnének közöttünk.

Beszélnünk kell, mert úgy gondoljuk, hogy ezek a nagy bűnök és bűncselekmények nem tartoznak a rendszer természetéhez, hanem szügyenteljes taktikai hibák, illetve tragédiák.

Beszélnünk kell azért is, mert mi, akik felhívjuk a figyelmet a szocialista táborba vetett bizalomra, súlyos lelkiismereti válságtól szenvedünk – azóta, hogy Jugoszláviába nem jutnak el a segélyek, és azóta, hogy Nagy Imrét kivégezték – a becsületes olvasók előtt, akik elolvassák és elhiszik, amit írunk.

Nem akarunk könnyeket ontani, ahogy az imperialista táborban krokodilkönnyeket ontanak Nagy Imréért, mert tudjuk, hogy ők kihasználják Nagy Imre tragédiáját. Azért, mert ők is felelősek Nagy Imre haláláért, és azért is, mert e bűncselekmény gyöttri a lelkiismeretüket – ha egyáltalán van lelkiismeretük – egész életükön át. Ahogy gyötörni fogja kivégzői lelkiismeretét is.

Azok felelősek, akik elutasítottak minden javaslatot a békés együttélésre, a békés versenyzésre, az atomkísérletek leállítására és a konfliktusok okainak – melyek közül a gyarmatosítás a legfontosabb – felszámolására, mert ők azok, akik minden esélyt megadtak a sztálinistáknak, a despotáknak és a baloldalinak mondott bohócoknak a szocialista táborban. Az igazi szocialistákat a legnehezebb helyzetbe hozzák, gyengeséggel és gondatlansággal vádolják őket, és a békés politikájuk kudarcáról beszélnek, miközben az erőszak a nemzetközi élet nyelve, és a Nyugat meggyőzésének egyetlen eszköze.

Mi nem ontunk könnyeket Nagy Imréért ezekkel az emberekkel együtt, mert ők megsértik az igazságosságot, és nem tisztelik az emberséget, a hidegháború tüzét táplálják, és minden igazságtalanul elvett életért felelősek, Rajjicért, a Rosenberg házaspárért és Nagy Imréért.

A könnyontásnak nincs itt a helye és az ideje. Dolgozni, küzdeni kell. Arra hívunk minden becsületes embert, akár Keleten, akár Nyugaton, hogy őszinte odaadással, konstruktív módon ítélje el ezt a bűncselekményt, és tartsanak össze.

A becsületesek küzdelme soha nem vall kudarcot, amennyiben összetartanak, együtt éreznek.

Forrás- és irodalomjegyzék

1. Kiadatlan források lelőhelye

EOL

Egyiptomi Országos Levéltár (Kairó)

2. Kiadott források és szakirodalom

Abdel-Ati

2011 Abdel-Ati, Abdallah Abdel-Salam Mohamed: Az egyiptomi–magyar diplomáciai kapcsolatok a két világháború közötti időszakban. In: *Mediterrán Világ*, 17. (2011) 5–14.

2015 Abdel-Ati, Abdallah Abdel-Salam Mohamed: *Az egyiptomi–magyar kapcsolatok a két világháború közötti időszakban*. Szeged, 2015.

Goldschmidt–Johnston

2003 Goldschmidt, Arthur Jr. – Johnston, Robert: *Historical Dictionary of Egypt*. 3rd ed. Lanham, 2003.

J. Nagy

2006 J. Nagy László: *Magyarország és az arab térség*. Szeged, 2006.

Kámil

é. n. Kámil, Nagvá: Mahmúd: *Azmi ráid asz-szeháfa al-maszríja* [Mahmúd Azmi, az egyiptomi sajtó vezéralakja]. El-Káhira, é. n.

Nafi

1998 Nafi, Basheer M.: *Arabism, Islamism and the Palestine Question, 1908–1941: A Political History*. Reading, 1998.

Rizk

é. n. Rizk, Júnán Labíb: *Al-Ahrám diván al-haját al-muszavvara 1876–1882* [Al-Ahrám, történeti képeskönyv 1876–1882]. El-Káhira, é. n.

Sáringger–Abdel-Ati

2016 *A szuezi válság és Magyarország, 1956. Diplomáciai iratok az 1956-os magyar forradalom és szabadságharc, illetve a szuezi válság történetéhez*. Összeállította és a bevezető tanulmányt írta Sáringger János. Az iratokat válogatta Sáringger János – Abdallah Abdel-Ati Abdesz-Szalám Mohamed. Bp., 2016. (Veritas Könyvek, 7.)

Szálih

2015 Szálih, Mohamed Ali: *Abden-Násszer fil-Vaszáik al-Ameríkija* [Abden-Násszer személyisége az amerikai iratokban]. El-Káhira, 2015.

ABDALLAH ABDEL-ATI AL-NAGGAR
IMRE NAGY AND JÁNOS KÁDÁR IN ARABIC EYES

In this article, I do not provide the well-known information about Nagy Imre's and János Kádár's family, childhood, private life, political career, historical role, major honours, works, etc. Here, I focus primarily on how the Arab media (press, TV channels, websites) and official circles (diplomats and politicians) portrayed these two opposing Hungarian personalities. In this piece, I used the highly confidential archival reports of the Egyptian Foreign Ministry (Embassy of Egypt in Budapest), which can be found in the Egyptian National Archives, concerning the Hungarian Revolution and Suez Crisis of 1956, as well as the relevant Arab print sources and Internet websites.